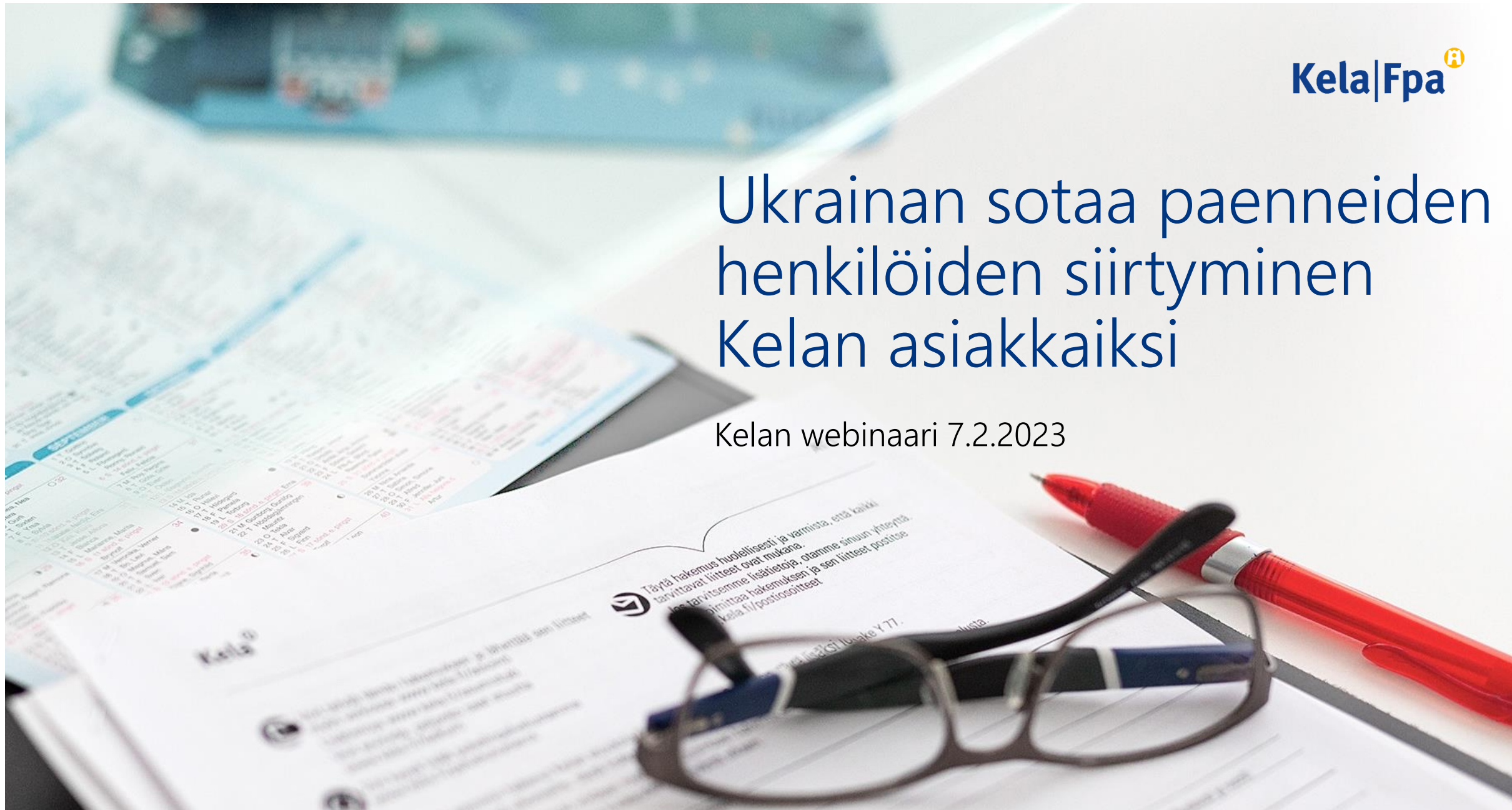

Ukrainan sota paenneiden henkilöiden siirtyminen Kelan asiakkaiksi

Kelan webinaari 7.2.2023

Sisältö

1

Tilapäistä suojelua saavien oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin

2

Toimeentulotuki

3

Kelan etuudet ja vastaanottoraha

4

Kelan palvelut

5

Viestintä

6

Kumppaniyhteistyö

7

Kysymykset

Kelan rooli asiakkaan palvelupolulla

Suomessa asumista
12 kk täynnä

Kotoutumispalvelut

Asiakas on vastaanottopalveluiden piirissä, asuu joko vastaanottokeskuksessa tai yksityismajoituksessa.

Asiakkaan oikeus asumisperusteiseen sosiaaliturvaan syntyy vuoden asumisajan perusteella.

Asiakas voi hakea Kela-korttia ja lapsilisää lomakkeella UK 1.

Lomake on ukrainan ja venäjän kielellä, joten asiakas voi täyttää hakemuksen itse, tai pyytää apua esimerkiksi vastaanottopalveluista.

Asiakas hakee kotikuntamerkintää DVV:n verkkosivuilla.

Kun hän saa kotikunnan

- Oikeus vastaanottopalveluihin päättyy kohtuullisessa ajassa.
- Oikeus kunnan tarjoamiin sosiaali- ja terveyspalveluihin syntyy.
- Oikeus Kelan maksamaan lastenhoidon tukeen syntyy.
- Oikeus toimeentulotukeen voi syntyä.

Asiakas on kunnan ja hyvinvointialueen tarjoamien palveluiden piirissä ja asuu itsenäisesti.

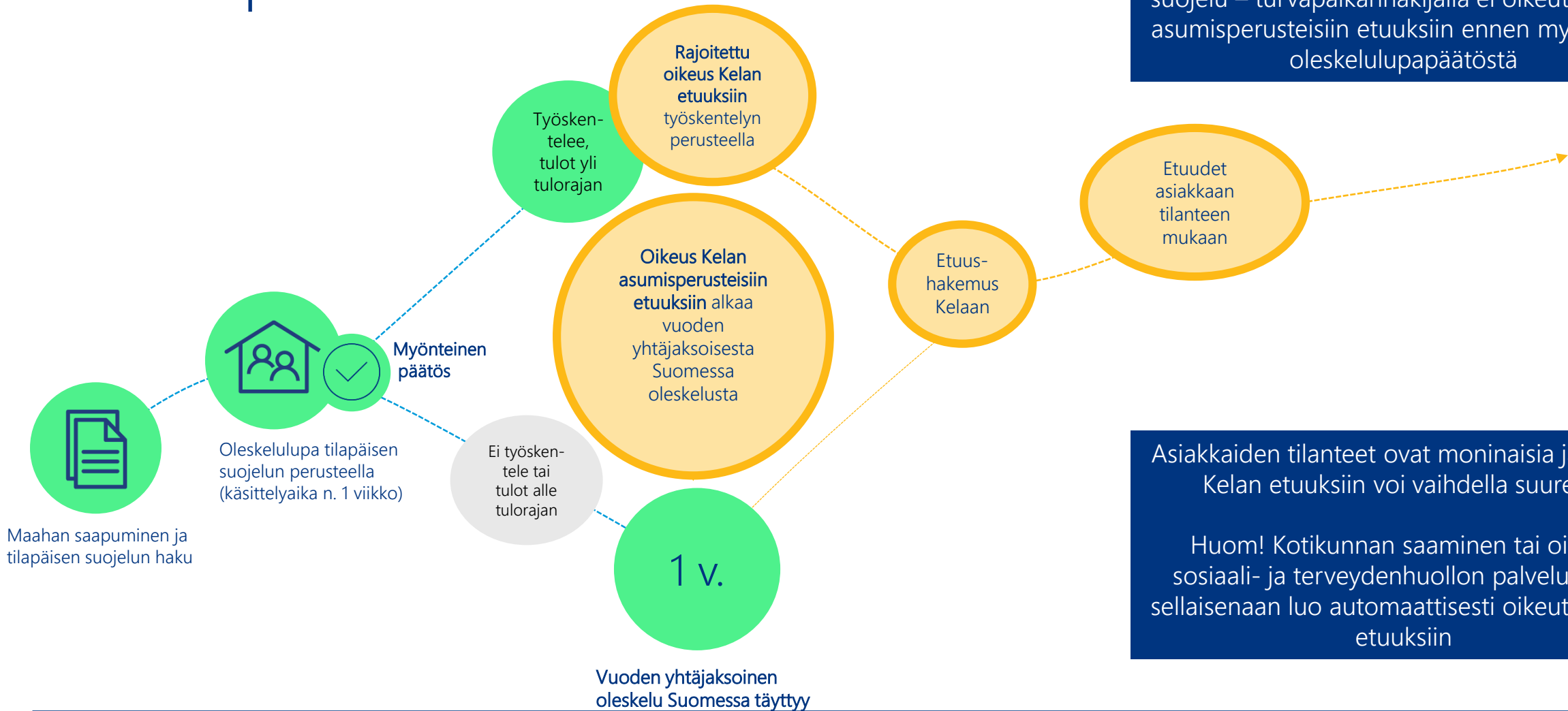
Hän voi saada Kelasta erilaisia tukia.

Tilapäistä suojelua saavien oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin

Markus Meuronen

Kela|Fpa[®]

Tilapäistä suojelua saavien oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin

Huomaa ero turvapaikanhakija vs. tilapäinen suojelu – turvapaikanhakijalla ei oikeutta Kelan asumisperusteisiin etuuksiin ennen myönteistä oleskelulupapäätöstä

Asiakkaiden tilanteet ovat moninaisia ja oikeus Kelan etuuksiin voi vaihdella suuresti.

Huom! Kotikunnan saaminen tai oikeus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ei sellaisenaan luo automaattisesti oikeutta Kelan etuuksiin

Vuoden asuminen tai työskentely oikeuttaa Kelan etuuksiin

Vakinainen asuminen

- Vakinaisen asumisen myötä oikeus Kelan etuuksiin (pl. toimeentulotuki, jossa eri arviointiperuste)
- Kela arvioi asumisen vakinaisuutta itsenäisesti
 - ei perustu DVV:n kotikuntaratkaisuun
- **Suurimmalla osalla tilapäistä suojelua saavista edellytykset täyttyvät 1v asumisen jälkeen**
- Tilapäistä suojelua saavalla vakinaisuutta voivat osoittaa myös
 - Muuttaja on sellaisen henkilön perheenjäsen, jolla on Suomessa kotikunta
 - Aiempi kotikunta Suomessa
 - Aikomus työskennellä tai opiskella Suomessa **vähintään kaksi vuotta**

Työskentely

- Ansiotuloraja on 800,02 e/kk vuonna 2023
- Oikeus sairausvakuutusetuuksiin (mm. lääkekorvaukset ja sairauspäiväraha), myös eläkkeen asumisaika karttuu
- Ei oikeutta esim. asumistukeen

Oikea-aikainen asiointi on tärkeää
Kela ei tee ennakkopäätöksiä. Etuus-hakemukset tulee täyttää siinä vaiheessa, kun edellytykset Kelan etuuksien saamiselle täyttyvät.

Kela-kortti

- Sairausvakuuttamiseen osoittava Kela-kortti annetaan, kun
 1. Kela arvioi joko henkilön asuvan Suomessa vakinaisesti tai
 2. Henkilö työskentelee Suomessa
 - + työstä saatava palkka täyttää vähimmäisvaatimuksen 800,02 e/kk
- Kela-kortilla saa korvausta yksityisen terveydenhuollon palveluista sekä lääkkeitä ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista.
- Kela-kortti **ei tarkoita** oikeutta julkiseen terveydenhuoltoon. Oikeuden julkiseen terveydenhuoltoon saa, jos on Suomessa kotikunta. Kotikunnasta päättää Digi- ja väestötietovirasto.

Yleinen asumistuki

- Asumistukea voi saada, jos Kela katsoo henkilön asuvan Suomessa vakinaisesti
 - Ei oikeutta pelkän työskentelyn perusteella
- Ei oikeutta vastaanottokeskuksessa asuttaessa
 - Ei ole vuokra-asumista
 - Ei ole tarkoitettu vakinaiseksi asunnoksi
- Asumistukea voi saada, jos henkilö on yhä vastaanottopalveluiden piirissä, mutta asuu muussa kuin vastaanottokeskuksen järjestämässä majoituksessa ja muut etuuden edellytykset täyttyvät
 - Esimerkiksi vuokra-asuntoon voi saada yleistä asumistukea
 - Vastaanottorahalla ei ole vaikutusta yleiseen asumistukeen
 - Huom: asumistuki ei kata kaikkia asumismenoja. Ennen vuokrasuhteen solmimista tulee varmistaa, että asiakas voi kattaa erotuksen esim. palkkatuloilla tai perustoimeentulotuella.

Lapsiperheet

- *Lapsilisä:*
 - Voi olla oikeus saada, jos
 1. Kela arvioi joko lapsen asuvan Suomessa vakinaisesti tai
 2. lapsen vanhempi/huoltaja työskentelee Suomessa
+ työstä saatava palkka täyttää vähimmäisvaatimuksen 800,02 e/kk
- *Vanhempainpäivärahat:*
 - Voi olla oikeus vanhempainpäivärahoihin, jos
 1. Kela joko arvioi henkilön asuvan Suomessa vakinaisesti tai
 2. henkilö työskentelee Suomessa ja työstä saatava palkka täyttää vähimmäisvaatimuksen 800,02 €/kk
- Lastenhoidon tuki
 - Edellytyksenä kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen maksamiselle on, että lapsi on tosiasiallisesti Suomessa ja että lapsella tai vanhemmalla on kotikunta Suomessa.

Opintotukea ei voi saada B-luvalla

- Tilapäistä suojelua saaville myönnetään tilapäinen oleskelulupa (B). Tilapäisellä oleskeluluvalla Suomessa oleskeleva ei voi saada opintotukea.

Työttömyysetuudet Kelasta

- B-oleskeluluvalla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen.
- Jos henkilö on työskennellyt 6 kk Suomessa, peruspäivärahaan voi syntyä kuitenkin oikeus
- Työnhakijaksi ohjaaminen on keskeistä, sillä se takaa oikeuden saada työnhakijan palveluita.
 - Kela ohjaa perustoimeentulotukea hakevat ilmoittautumaan työttömiksi työnhakijoiksi.

Eläkkeet

- Kelan maksamaa kansaneläkettä ja takuueläkettä voi yleensä saada, kun on asunut Suomessa vähintään kolme vuotta sen jälkeen, kun on täyttänyt 16 vuotta
- Kelan kansaneläkkeen ikäraja on 65 vuotta
- Kaikesta Suomessa tehdystä työstä kertyy työeläkettä ([Työeläke.fi](https://www.tyovelake.fi))

Kertaus keskeisistä etuusasioista

1. Pääsääntöisesti Ukrainan sotaa paenneille syntyy oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin, kun he ovat asuneet vuoden Suomessa
2. Kela-kortti **ei tarkoita** oikeutta julkiseen terveydenhuoltoon. Oikeuden julkiseen terveydenhuoltoon saa, jos on Suomessa kotikunta. Kotikunnasta päättää Digi- ja väestötietovirasto.
3. Tilapäisen suojelun oleskeluluvalla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen tai opintotukeen. 6kk Suomessa työskentely voi kuitenkin tuoda oikeuden peruspäivärahaan
4. Kansaneläkkeen saaminen edellyttää kolmen vuoden Suomessa asumista

Toimeentulotuki

Kirsi Metsävainio

Kela|Fpa[®]

Nykytilanne ja oikeus perustoimeentulotukeen 1/2

Kela tekee perustoimeentulotukea koskevat ratkaisut aina **tapauskohteisesti** harkiten, myös silloin kun tuenhakija saa tilapäistä suojelua. Yleisten suuntaviivojen esittäminen on kuitenkin mahdollista.

Kela selvittää, onko tuenhakijan maassa oleskelu tilapäistä vai vakinaista.

- *Tällä hetkellä* suurimmalla osalla tilapäistä suojelua saavista tai hakevista asiakkaista:
 - On tilapäinen oleskelulupa
 - On oikeus vastaanottojärjestelmän palveluihin
 - Ei ole kotikuntaa
 - Ei ole oikeutta asumisperusteisiin etuuksiin

Nykytilanne ja oikeus perustoimeentulotukeen 2/2

- Näissä tilanteissa Kela tulkitsee toimeentulotukilain perusteella asiakkaan oleskelun lähtökohtaisesti *tilapäiseksi*, vaikka asiakkaalla olisi vakinaista oleskelua puoltavia yksittäisiä tekijöitä kuten esimerkiksi vuokra-asunto tai Suomessa vakinaisesti oleskeleva puoliso.
- Tilapäisesti maassa oleskelevilla on yleensä oikeus vain kiireelliseen ja välttämättömään toimeentulotukeen (ruokaan ja välttämättömiin reseptilääkkeisiin). Kela myöntää ne maksusitoumuksina. Kiireellisen tilapäisen majoituksen järjestämisessä auttavat hyvinvointialueen sosiaalipalvelut.
- Vastaanottopalvelujen piirissä olevan asiakkaan ei katsota olevan perustoimeentulotuen näkökulmasta tuen tarpeessa, koska hän saa katettua taloudellisen tuen tarpeensa vastaanottojärjestelmästä.
- UMA –rekisterin tietojen ajantasaisuus nopeuttaa prosessia ja vähentää turhia puheluita Kelasta vastaanottokeskuksiin.

Tilanne maaliskuusta 2023 lukien 1/2

- Ratkaisut tehdään aina perustoimeentulotuessa tapauskohtaisella kokonaisharkinnalla mutta yleisten suuntaviivojen esittäminen on mahdollista
- Kela voi tulkita toimeentulotukilain perusteella asiakkaan oleskelun *vakinaiseksi*, esimerkiksi, kun seuraavat ehdot täyttyvät
 - Suomessa oleskeltu pidempi aika
 - Asiakkaalla on tilapäinen oleskelulupa.
 - Asiakkaalla on kotikunta, jonka saamisen jälkeen oikeus vastaanottojärjestelmän palveluihin päättyy kohtuullisessa ajassa. Asiakkaalle syntyy taloudellisen tuen tarve.
 - Kun asiakas on oleskellut Suomessa vakinaisesti yli vuoden, hänelle on muodostunut vakinaisen asumisen perusteella oikeus ensisijaisiin etuuksiin, kuten lapsilisään ja yleiseen asumistukeen.
- Oleskelun luonteen ja tuen tarpeen perusteella asiakkaalle voi tällöin syntyä myös oikeus perustoimeentulotukeen.

Tilanne maaliskuusta 2023 lukien 2/2

- Kela ei voi lähtökohtaisesti tulkita asiakkaan olevan toimeentulotukilain tarkoittamalla tavalla taloudellisen tuen tarpeessa, jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa ja hänellä on oikeus vastaanottojärjestelmän tukeen. Tällainen tilanne on esimerkiksi niiden asiakkaiden kohdalla, jotka ovat vasta saapuneet maahan tai asiakkaat, jotka eivät hae kotikuntaa.

Kelan etuudet ja vastaanottoraha

Kirsi Metsävainio

Kela|Fpa[®]

Kelan etuuksien vaikutus vastaanottorahaan ja vastaanottorahan vaikutus Kelan etuuksiin 1/2

- Kansainvälistä suojelua hakevalle ja tilapäistä suojelua saavalle sekä ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntalaisia tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, myönnetään vastaanottoraha ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömän toimeentulon turvaamiseksi ja itsenäisen selviytymisen edistämiseksi, jos hän on tuen tarpeessa eikä voi saada toimeentuloa ansiotyöllään, muista tuloistaan tai varoistaan, itseensä nähden elatusvelvollisen huolenpidolla tai muulla tavalla. (Vastaanottolaki 19 §)
- Vastaanottoraha koostuu vastaanottorahan perusosasta, vähäistä suuremmista terveydenhuoltomenoista ja täydentävästä vastaanottorahasta.
- Vastaanottorahan määrä on vastaanottorahan perusosalla katettavien menojen ja vähäistä suurempien terveydenhuoltomenojen sekä käytettävissä olevien tulojen ja varojen erotus.

Kelan etuuksien vaikutus vastaanottorahaan ja vastaanottorahan vaikutus Kelan etuuksiin 2/2

- Vastaanottorahan myöntää hakemuksesta vastaanottokeskus, jonka asiakkaaksi hakija on rekisteröity. Vastaanottorahaa hakevan asiakkaan ja hänen perheensä tulot ja varat otetaan huomioon vastaanottorahaa myönnettäessä toimeentulotuesta säädetyllä tavalla. Tulot ja varat huomioidaan myönnettäessä vastaanottorahaa perusosan mukaisten menojen ja vähäistä suurempien terveydenhuoltomenojen kattamiseen.
- Lähtökohtaisesti Kelan myöntämät etuudet huomioidaan tuloina
- Vastaanottolain mukaan asiakas voi järjestää majoittumisensa itse vastaanottokeskuksen ulkopuolella, mutta tätä ns. yksityismajoitusta ei tueta taloudellisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa ettei esim. vuokraa, sähköä, vesimaksua huomioida vastaanottorahalaskelmassa menoina.
- Jos vuokrasopimuksen tekee siinä vaiheessa, kun on saanut kotikuntamerkinnän ja vastaanottopalvelut ollaan päättämässä, katsoo Kela henkilön oleskelevan vakinaisesti Suomessa ja tarvittaessa hän voi saada perustoimeentulotukea.

Esimerkkitapaus 1

- Sonja pakeni Suomeen sotaa 1.4.2022. Sonjalla on oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella ja hän saa vastaanottorahaa. Sonja ei ole hakenut kotikuntaa. Sonja halusi muuttaa vastaanottokeskuksesta vuokra-asuntoon toukokuussa 2023 ja solmi vuokrasopimuksen. Sonja haki Kelasta yleistä asumistukea ja saa sitä, koska hän on asunut Suomessa vähintään vuoden ja on siten oikeutettu Kelan asumisperusteisiin etuuksiin.
- Sonja ei kuitenkaan saa perustoimeentulotukea, sillä oleskelun luonne on kokonaisuutena arvioiden tilapäistä ja kotikunnan puuttumisesta johtuen hän saa edelleen vastaanottopalveluja. Vastaanottokeskuksen ulkopuolella tapahtuvan asumisen kustannuksia ei voida huomioida vastaanottorahan laskelmissa menoina.
- Koska Sonjalla ei ole oikeutta perustoimeentulotukeen, hän ei voi saada myöskään perustoimeentulotukena myönnettävää vuokravakuutta. Sonjan saama yleinen asumistuki pienentää hänen saamansa vastaanottorahan määrää.
- Yleinen asumistuki ei koskaan korvaa asumisen kustannuksia kokonaan. Miten Sonja maksaa oman osuutensa vuokrasta?

Esimerkkitapaus 2

- Maria pakeni Suomeen sotaa 10.3.2022. Marialla on oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella ja hän saa vastaanottorahaa.
- Maria on hakenut kotikuntaa ja saanut sen maaliskuun 2023 lopussa, jonka jälkeen hänen vastaanottopalvelunsa ja vastaanottorahan maksaminen päättyvät kohtuullisessa ajassa. Maria muuttaa vastaanottokeskuksesta vuokra-asuntoon 1.5.2023. Maria hakee etukäteen Kelasta yleistä asumistukea ja saa sitä, sillä hän on asunut Suomessa vuoden ja on siten oikeutettu Kelan asumisperusteisiin etuuksiin.
- Maria hakee Kelasta myös perustoimeentulotukea toukokuulle 2023, ja saa sitä, sillä hänen vastaanottorahansa maksaminen on päättymässä. Maria hakee perustoimeentulotukihakemuksen yhteydessä myös vuokravakuutta. Mikäli Maria on jo vuokravakuutensa pystynyt muulla tavoin maksamaan, ei sitä takautuen uudelleen korvata toimeentulotuesta, joka on viimesijainen taloudellinen tuki.
- Toimeentulotuesta myönnettävä vuokravakuus on pääsääntöisesti maksusitoumus vuokranantajalle, ei rahavakuus.

Kelan palvelut

Päivi Nyberg

Kela|Fpa[®]

Tavoitteena sujuva siirtymä Kelan asiakkuuteen

- Tavoitteena on se, että asiakkaan ei tarvitsisi henkilökohtaisesti asioida useassa paikassa asiansa hoitamiseksi.
- Uuden lomakkeen kautta asiakkaaksi
 - Kela tulee tarjoamaan ukrainan ja venäjän kielille käännetyn hakemuslomakkeen joistakin etuuksista Ukrainan sotaa paenneille asiakkaille. Tästä informoidaan erikseen myöhemmin.
- Paikallisesti yleisen tason menettelyihin ja yhteistyöhön liittyvissä kysymyksissä kumppani voi olla yhteydessä alueellisiin yhteyshenkilöihin Kelassa.
- Haastavampaa asiakkaan asiaa hoidettaessa asiakas tai asianhoitaja voi olla tarvittaessa yhteydessä Kelan asiakaspalveluun, esim. ajanvarauksella.

Näin varaat ajan asiakkaallesi

Varaa aika verkossa: [Ajan varaaminen asiakkaalle](#)

Viestintä

Eeva Vasara

Kela|Fpa

Tietoa asiakkaille: Kela.fi/ukraina-ukk

Ukrainasta sotaa pakenevien oikeus etuuksiin

Olen tullut Ukrainasta Suomeen. Onko minulla oikeus Kelan etuuksiin?	▼
Olen tullut Ukrainasta Suomeen. Voinko käyttää julkisen terveydenhuollon palveluita?	▼
Olen tullut Ukrainasta Suomeen ja olen asunut Suomessa alle vuoden. Voinko saada Kelasta tukea?	▼
Olen tullut Ukrainasta Suomeen ja olen asunut Suomessa vuoden ajan. Voinko saada Kelasta tukea?	▼
Asun vastaanottokeskuksessa, mutta haluan muuttaa omaan vuokra-asuntoon. Voinko saada yleistä asumistukea tai vuokravakuuden Kelasta?	▼
Olen saapunut Suomeen huhtikuussa 2022, mutta olen matkustanut välillä Ukrainaan. Miten matkustaminen vaikuttaa mahdollisuuteeni saada Kelan etuuksia?	▼
En ole onnistunut avaamaan pankkitiliä suomalaisesta pankista. Voinko saada Kelan etuuksia?	▼
Olen tullut Suomeen Ukrainasta ja olen aloittanut työskentelyn Suomessa. Onko minulla oikeus Kelan etuuksiin?	▼

- [Tietoa Ukrainan sodan vaikutuksista Kelan etuuksiin](#)
 - Usein kysytyt kysymykset
 - Kielet: ukraina, venäjä, suomi, ruotsi, englanti
 - Päivitetään säännöllisesti
- Ukrainankielinen tietoisku Kelan etuuksista tulossa keväällä (järjestetään verkossa, ajankohta ilmoitetaan myöhemmin)
- Tulossa ukrainan- ja venäjänkielinen infolehtinen Kelan etuuksista tilapäistä suojelua saaville asiakkaille
- Kevään aikana tulossa webinaari ukrainalaisia auttaville järjestöille

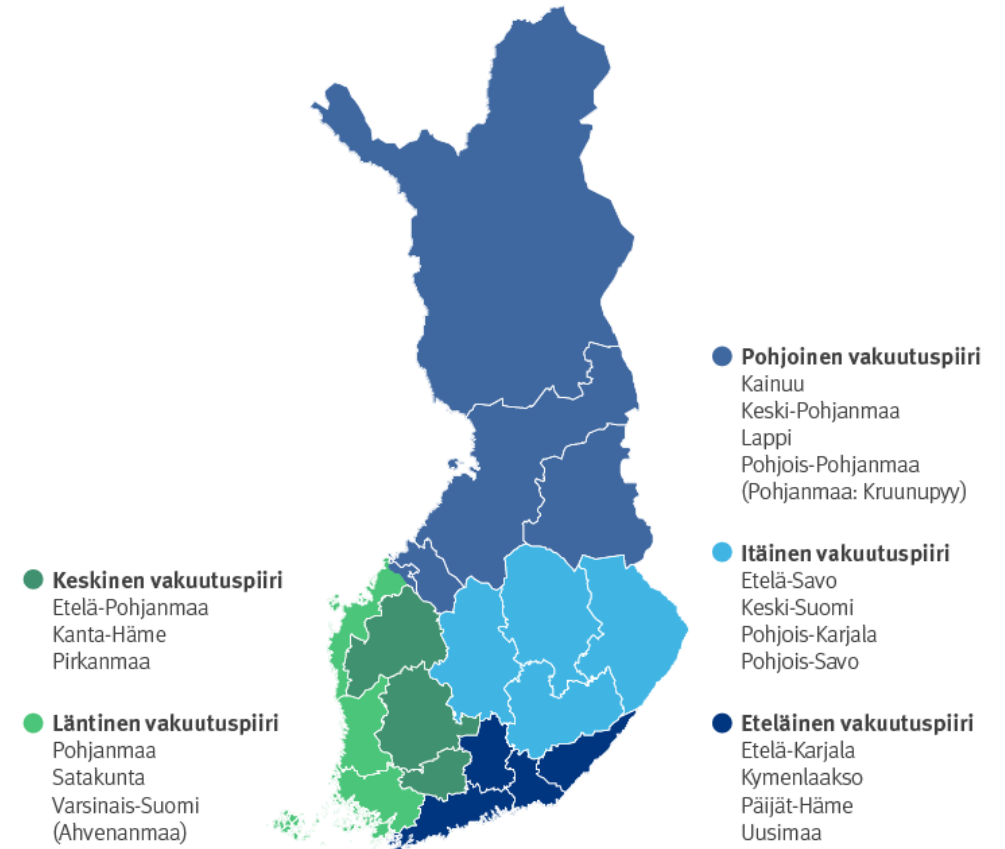
Kumppaniyhteistyö

Eeva Vasara

Kela|Fpa[®]

Kela tekee kumppanuustyötä sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

- Kumppanuustyön tavoitteena on varmistaa yhteisen asiakkaan sujuva siirtyminen Kelan asiakkaaksi
- Alueelliset yhdyshenkilöt:
 - Keskinen: Juha Lehtonen ja Jarna Sinijärvi-Leppänen
 - Itäinen: Marjut Salmela ja Päivi Halonen
 - Eteläinen: Riikka Peltola, Sari Pitkonen, Jonna Luomala ja Carita Hannelin
 - Pohjoinen: Sari Hedemäki ja Jouni Röntynen
 - Läntinen: Pia Väisänen ja Sari Tanskanen
 - Sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@kela.fi

Kysymykset

Kela|Fpa[®]

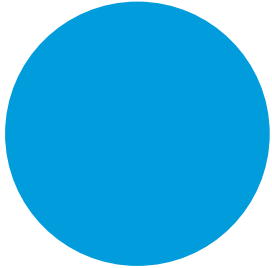
Kysymykset ja vastaukset

- Vaikuttavatko DVV:n perhesuhdetiedot Kelaan myöntämiin etuuksiin?
 - Kela hyödyntää myös muiden viranomaisten tietoja perhesuhdetiedoista, mutta oikeiden tietojen toimittaminen DVV:lle on erittäin toivottavaa.
- Edellyttääkö Kela toimeentulotukea hakevia tilapäisen suojelun piirissä olevia kotikunnan saaneita ukrainalaisia hakemaan myös työmarkkinatukea (=ensisijaista etuutta), vaikka on tiedossa, että he eivät sitä voi saada?
 - Ei edellytä. Kela kuitenkin ohjaa TE-palveluihin, jotta ukrainalaisten kotoutuminen etenisi mahdollisimman sujuvasti.
- Miten pitkään Kelan päätöksiä pitää odottaa?
 - Tilanteet ovat niin erilaisia, että ei ole mahdollista antaa tarkkoja arvioita. Esimerkiksi perhetietojen selvittäminen voi pidentää käsittelyaikaa. Hyvin täytetty hakemus ja oikeiden liitteiden toimittaminen nopeuttaa asian käsittelyä.

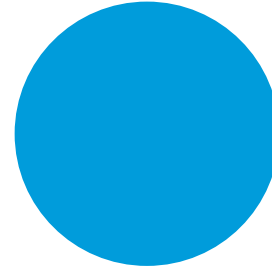
Muista ainakin nämä

Kela|Fpa[®]

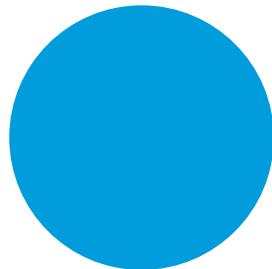
Tilapäistä suojelua saavat Kelan asiakkaina – kertaus

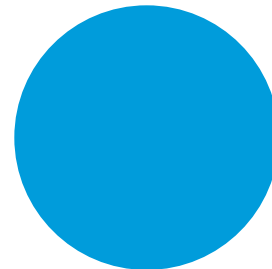
Oikeus Kelan useimpiin etuuksiin yleensä vuoden asumisen jälkeen tai työskentelyn perusteella

Vastaanottopalveluiden päätyttyä voi olla oikeus perustoimeentulotukeen

Asiakkaat Kelan asiakkaiksi lomakkeen kautta - asiointi vain tarvittaessa. Muista ajanvaraus.

Alueelliset yhteyshenkilöt tukevat työtä paikallisesti

Kiitos!

Lisätietoa löydät osoitteesta
www.kela.fi/ukraina-ukk
suomeksi, ukrainaksi, venäjäksi, englanniksi
ja ruotsiksi

Kela|Fpa